

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos potsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetéskor . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzek hirdetések és reklamátiók ide intézendők.

— **October 1-jével új évnegyedes előfizetést nyitunk lapunkra.** Tekintettel a meg szünt „A.-Fehérmegyei közlöny“-nyel szemben fennállott kiadói kötelezettségre, lapunkat idő közben kellett megindítani, czélunk azonban az előfizetési időt az év szakaival összhangzásba hozni, úgy hogy a jövő évre való előfizetés január 1-jén veendi kezdetét.

Eddigi pályafutásából lapunknak mindenki meggyőződhetett, hogy komoly vállalatot indítottunk meg, mely a fővárosi sajtó elismerését már eddig is kivonta, s a tömeges pártolás fennállásának jogosultságát igazolja.

Iparkodni fogunk e téren tovább mozogni olvasóink és a sajtó megtisztelő elismerését ezentul is kiérdemelni és azt megtartani.

Előfizetési ár az October — Decemberi évnegyedre . 1 frt. 50 kr.
A kiadó hivatal.

Torda mint központ.

Az idők hosszú során helységek városokká nőttek ki magukat, vonzó pontjaivá lettek nagy föld területek lakosaira nézve, melyhez őket az élet különböző szükségéi utalják melyeket ott elégíthetnek ki. Az életszükségletek kielégítése az emberek kölcsönös érintkezése s egymást kölcsönösen segítése által történik.

Egyik vidéknek egy czikkből egyterményből van fölöslege, s e fölösleget olyanért adja át, a mi neki hiányzik.

Külső eszközök által is lehet ugyan helységeket emelni, de központokká még is az teszi őket, hogy ha a nép gyűlhelyeivé lesznek. Hogy gyűlhelyekké legyenek szükséges szerintünk:

- kedvező földrajzi fekvés;
- oly czikkeknél bírása melyek a nép seükségei kielégítésére szolgálnak;
- a lakosság életrevalósága a mely a kereskedelmet és ipart közvetíteni képességgel bírjon.

Tordának földrajzi fekvése nagyon is kedvező. Az erdélyi nyugati havasokból melyek alig bírnak egy-egy kimenő völgyel — pompás országut vezet a városig s épen azon pont, melyen a város fekszik, válpontja két egymástól egészen eltérő természetű vidéknek, melynek terményei egészen különbözők; a mivel egyik bír, nélkülözi a másik, s Torda azok kicsérélésére a legalkalmasabb pont. A havasnak van fája, de nincs gabonája, s megfordítva, míg a mezőség gabonával bővülködik a fában teljesen hiányt szenved, s Torda e két vidéket köti össze.

A második kérdésre némileg már

első válaszuk is megfelel, a mennyiben az említett főczikkek piaczául tüntették fel Tordát; de e mellett bő sóaknai szintén egy életszükséglet kielégítésére szolgálnak, nagy marha vásárai, de saját állattenyésztése, iparosai és kereskedői által kínált gyártmányok és kézművek, építési anyagokat s a már szintén nem nélkülözhető italokat előállító gyárakbórtermelése és üzletei szintén keresett czikkeket mutatnak fel.

Mindezek elárúsítását mintegy 60 szoross értelemben vett kereskedő, százakra menő kereskedéssel foglalkozó egyén; 1300 iparos közvetíti, kiknek kedvező anyagi állapotuk élet, revalóságuk mellett bizonyít, ugy szintén az is hogy kereskedéseket kiterjesztik az országrész legszélsőbb pontjáiig.

Ezenkívül terjedelmes gazdasága, ezer meg ezer munkást hoz ide kenyere megkeresése végett, s a legfőbb szükséglet a szellemi műveltség emeléséről is napról napra emelkedő tanintézetek gondoskodnak.

Ezek szerint Torda valódi központ, a mely érdemes hogy állásában külsőleg is, még pedig a magas kormány támogatása által gyámolítassék.

A török hadsereg táplálása.
 A nép maga Sumlától Bielaig nagyon ki van fosztva. A muszka hadak portyázásai mindenéből ki fosztották a népet. Bogyókból és pattogatott kukoriczákból élnek. Ami a török hadsereget illeti, annak élelmezése takarékos ugyan de szabályos. Kenyérnek és rizsnek soha sincs hiánya. Hetenként kétszer háromszor vágnak ökröt; de legnagyobbára juhok ölnek le, melyek nagy tömegben kísérik a hadsereget. A török katonának azonban nem igen izlik a hus de a piláfot, a riskását igen szereti. Egy marok rizs és egy darab kenyér elég neki. Várnában és Sumlában rendkívül fel vannak halmozva az élelmi szerek. Ezeket a Dunán szerezték a lefoglalt hajókból. Mintegy 180—200 ily lefoglalt hajó áll még most is Rusesuk előtt hol egy egész hajójait képeznek. Ezekre megy ott az elzárkányolt gabnászokok száma s bő ellátást nyújtanak az egész hadsereg részére. Várnából a hajók egész szabadon közlekednek a Csernavodáig s lehetővé teszik mindenfelé a szállításat.

— **A magyar aranyjáradék kölcsön** aláírása örvendetes módon halad előre: a hazafiság ez ügyben karöltve jár a jó s biztos befektetéssel Magyarországon; a mainap délutánjaig összesen 14 millió arany forint iratott alá. A külpiaozokról érkezett tudósítások is ép oly örvendetesen hangzanak, úgy hogy biztosítottak mondható a kölcsön kibocsátása.

— **Lőszeret szállítottak** Görögország számára a napokban Budapesten keresztül a magyar kormány tudtával az ügy állítólag a képviselőház-

ban fog interpelláció tárgyává tétetni, pedig hát hiába az időt vele eltékozolni, mert hát a kormány az által hogy Görögország számára átbocsátja a pozsonyi tölténgyárban vásárolt löszert még nem törli meg a semlegességet Törökországgal szemben, mert hát utóbbi is vásárolhat a mennyit csak akar a pozsonyi tölténgyárban külföldben csak helyeselhetjük, hogy a kormány a löszerszállítást megengedi, már csak azért is, hogy idegen földről pénz jön be az országba, melyre itthon az iparnak ugyis nagy szüksége van.

A levéltitok megsértése A „Pesti N.“ azt írta hogy a kormány az erdélyi fegyveresempészet idején a részesek megtudása végett a levéltitkot megsértette volna. Ez állítás czáfolatára illetékes helyről következő helyreigazítást közölnek: A „Pesti Napló“ egyik utóbbi számában azon állítás foglaltatik, hogy a kormány részéről a levéltitok megsértetett volna. Ez ellenében a leg-hitelesebben biztosítható a t. szerkesztőség, hogy a fönnebbi állítás tökéletesen alaptalan és légből kapott.

— **A kiegyezési mű** befejezésének gyorsítására a monarchia két államának kormánya elhatározta, hogy a vasuttarifát, mely nélkül az Ausztriával kötendő vám szerződésről szóló javaslat nem is az illető törvényhozó testületek elé fogja terjeszteni még az esetben is ha a Németországgal folyó vámalkudozások nem vezetnek eredményre. Bécai hírek szerint a két kormány reméli, hogy a kiegyezés a jövő év első havában szentesítés alá lesz terjeszthető.

— **A delegációk** csak decz. hó közepén ülnek össze: az eléjük terjesztendő közös költség előirányzat, mint haljuk, néhány száz ezerrel nagyobb lesz a tavalyinál a hadügyi tárczánál tervbe vett újberuházások miatt. No de a hadügyminiszter tervez, — a delegáció végez s így bizton hisszük hogy a tervbe vett több kiadást a delegáció nem fogja megszavazni.

A gyéresi posta-rablás.

Soha annyi kellemetlenség, mint a gyéresi posta állomásnál.

Folyó hó 12-én virradólag kirabol-ták. A bécsi, budapesti kolozsvári összes újság-szerzői és pénzes levélcsoomagját egy pillanat alatt ellopták.

Az eset ez. A megérkezett kolozsvári vonat Gyéresre címzett csomagját a gyéresi postamester levette felügyelet nélkül. Ott hagyta a míg a másik vonatról is leveszi a küldeményt, mikor visszatért az előbbi kolozsvári zsáknak hült helyét lelta. Az egész küldemény zsákosztól elvitetett. A rémület nagy volt futkostak, telegráfiroztak minden felé, a postagazgatásnak N.-Szobanba.

Torda várossa és e vidék sem újságot, sem levelet nem kapott. Lehet képzelné a megütközést, melyet a postamester nyilatkozata szült.

1/2 10 óra tájban a posta mégis megérkezett. Az újságokkal és egyszerű levelekkel; a pénzeslevelek hiányoztak.

Az újságokat stb. egy szántóföldön szét szorva kapták közelében a vasuti állomásnak.

A mint biztosan értesülünk a kár nem nagy 200 frt; a kolozsvári pénz, más pénz küldemény e vonattal nem érkezett.

A vizgátat erélyesen foly s reméljük, hogy a tettest rövid idő alatt meg fogjuk ismerni.

Szoljunk egyébből.

A gyéresi postamester botrányos eljárása ellen régtől fogva panaszok forognak fenn; nem egyszer aludta el a vonat megérkezését, úgy hogy Torda újságot nem kapott. Így volt ez a télen talán 2-szer.

A bíróság dolga itélni ez ügyben, de nem mulasztjuk itt azon nézetünknek adni kifejezést, hogy csak vétkes gondatlanság miatt történhetett ez így, a mint történt, hogy a zsákok nyílt helyen a földre tette le és hagyta ott minden biztos felügyelet nélkül; mert ha a felügyelet nem hiányzik bizonyára el sem lophatták volna.

Továbbá érék be az illetők a 200 frt kárral és hozzák rendbe a gyéresi fontos postaállomást: hozzák rendbe addig a míg ezerek nem usznak el. Enyi scandal után még is csak intézkedni kellene az igazgatóságunk valamit az illetőnek eltétele iránt.

Vége a vasuti állomásnál illethetne egy szoba a pestamester ilyenkor, hogy ne legyen kénytelen künn szabad ég alatt intézni hivatalos ügyeit.

Itt van már kézzel fogható példa, ha nem okulnak, a vád méltán fog esni a döntő körökre minden egyes kárért.

(=)

A török sebesültek javára

lapunk szerkesztőségéhez bejött

- mult számaink szerint 789 f. 78 kr.
- e szám „ 24 f. 36 kr.

összesen: 814 f. 14 kr.

Az ezentul bejövő nagylelkű adományokról e rovat alatt rendes kimutatást fogunk vezetni.

A csatatérről.

A szerbcsapatok folytonosan a határa küldetnek, s azóta a török-szerb háboru ki is tört. A török önkéntes csapatok megtámadták a szerb határöröket a Javor folyó mellett s azokat elkergették.

Az ázsiai török hadsereg Karsba szállott téli táborba. Itt oly ri ppant haderő van összpontosítva, hogy a lakosok nagy része kénytelen a várost elhagyni.

Novibazárban egy teljes török hadtest összpontosított. Mehemed Ali pását oda várják, de még nem vette át a Montenegro elleni hadsereg parancsnokságát.

Az oláh hadsereg a jövő héten, — állítólag — vissza vonul az országba, melynek egyébiránt fele oda veszett Károly fejedelem lemond a muszkatábornokságról.

Muszka tudósítások szerint a törökök Radicevoból 7 és 8-án kirohanást tettek, de visszaverettek. A Balkánban a Sipkában is valamint Plévnánál hó és zivatarok vannak, mi miatt semmi újat a harcztérről mondani nem lehet.

A porta szerbia hadi készülődéseit tovább nem fogja nyugodtan nézni s ezért Riszties szerb ügynökök papírjait át adja, s ekkor Szerbiának színt kell vallania.

Plevnánál foly a tanácskozás az új támadások iránt, az orosz táborban az élelem hiány mind nagyobb mértékben kezd mutatkozni.

A Jantru vonalon, valamint plevna előtt a jövő héten döntő csatákat várnak.

Belgrádból az első osztályú milicz dandárok e hó 9-én indultak el a háttárra, a második osztály 8 nap múlva követi őket.

Parialynoki tábornok lesz a dunai-muszka hadsereg tényleges főparancsnoka, de ezime az egészségügy felügyelője lesz.

A török sebesültek számára

Al-Jarából Dávid Márton ur szíves volt 14 frt 36 kr. készpénzt és 1 Kiló 560 gr. tégést küldeni. Adakoztak erre: Dávid Mártonné 566 gr. tégést Feldinger Leopold 2 frt. Mozes Bénéjamin 1 frt Landau Sámuel 50 kr. Parkas József 50 kr. Váradi Sándor 50 kr. Termann 2 frt N. N. és N. N. 1 frt 20 kr. Maier Hirsch 40 kr. N. N. 50 kr. Káson Impéri 2 frt. Fekete Berta 420 gr. tégést Groszman Salamon 20 kr. Dávid János 20 kr. Kovács Csenedör 30 kr. Rosnyai Ferencz 2 frt. Szabó Ferencz 2 frt. Nyakas Csenedör 12 kr. Dávid Jakab 20 kr. Trinka István 3 kr. Szolga Ferencz 7 kr. Aradi Samu 40 kr. Fejérvári Jozsef 8 kr. Német József 10 kr. Szóke József 10 kr. ifj Kis ferencz 10 kr. Orbánné 1 frt. B. Kemény Ödönné 2 frt Gál Istvánné 1 frt Váradi Márton 20 kr. Gábor Mihályné 50 kr. Sisa Kacz 30 kr. Pápai Zsigmond 20 kr. Dávid Etelka és Vilma 566 gr. tégés. 10th József 50 kr. Váradi Ferencz 50 kr. Gáll József 16 kr. M. János 1 frt. N. N. 20 kr. Czibere István 30 kr. összesen 24 frt. 3 kr.

M.-Ludasról Felföldi Elek és Novak Edéné urnők 50—50 d. gr. tégést sziveskedtek beküldeni.

Fogadják gyűjtők és adakozók foroköszönetünk.

A Coloradó bogár.

A phyloxera vastratic után, mely hazánkban is oly nagy mérvben lépett fel, s fenyegette szőlőinket végeles kipusztítással, egy új csapás ütötte fel fejét egy Amerikából áhozott bogár: a Coloradó a mely a burgonyát e fő élelmi cikket pusztítja.

Néhány hóval ez előtt olvastuk, hogy Amerikában mily nagy pusztításokat vitt véghez, de rá se gondoltunk, hogy a veszedelem hozzánk is eljusson, biztosnak érezvén magunkat az elválasztó tenger szélessége által. Amde családunk, mert ma már a coloradó Európában van, ugylátszik, hogy a yankék minket is részesíteni ohajtottak ez áldásból s még levélben is átsempeszték Európába. Helyén valónak tartjuk, hogy e bogarat, a mennyiben lehet megismeressük olvasóinkkal, hogy ha e csapás minket is megtalálna látogatni, attól ovakodhassanak, pusztítására a mit lehet megtehesenek.

Külsőjére nézve e bogár semmi idegenszerűt sem hord magán, ugy hogy fel sem tűnik s nagyon könnyen mienk felének tartjuk.

Mintegy 10 milliméter hosszú, tojásdad kerek s háta domboru. Színe piszkoas piros-sárga, fején, nyakpánczéján és hasán fekete foltokkal. Végtagjai ugy mint csápja és lábai, mely utobbiak négy tagrészből állanak, szintén feketék. Az alapszínél valamivel világosabbak szárnyai, s öt—öt fekete csik vonul rajtuk végig, melyek közül a harmadik és negyedik, hátul összefut. A fedőszárnyae alatt vannak, mint más bogaraknál is a

röpszárnnyak, melyek élénk rozszaszínűek.

Ősszel e bogár a földbe, mindegy 50 centiméternyire bebuvík; s egész télen ott marad. Tavasszal megint felszínre jönnek s rendszeren Május hó elejének melege esaja őket ki rejtekökből. Ropant nagy falánksággal neki esnek ekkor a fiatal pityoka gyenge levelein, s pusztításukat azonnal észre lehet venni.

Néhány nap múlva a nőstény tojásait a levelek alsó oldalára lerakja, szám szerint mintegy 40 darabot.

(folyt. köv.)

Megyei és városi élet.

Torda-Aranyosmegye köz. bizottságának ülése.

Torda 1877 oct. 10-én Elnök mtgs. b. Kemény György főispán a gyűlést megnyitván, az előadások sorát alispán Miksa Elek kezdi meg.

Jelentést tesz a központ mult havi működéséről, mely szerint a beérkezett ügy darabok elláttattak; közösen megháborítva nem volt, egészségügy jó stb. E jelentés, melyet közleni fogunk, tudomásul vétetett. Előadja, hogy Bisztrai Bérlea Dávid katonaságból felsőbb helyről elbocsáttatik; Szelistyei Bogya Juon a póttartalékba helyeztetik. — Demeter Zsidmond Deák Sándor volt szolgabíró ügyében kihallgatótót Jakab Sándor valamása lényogest nem foglalván magában, abban hagyás iránt felirat határozatott; Lukási Sándor a faiskolák ügyébeni irata kiadatik alispánnak és tanfelügyelőnek szapszlyszerű további intézkedés végett. Ramán Juon kérelme katonai szolgálatból elbocsáttatása iránt — elutasítatik. Posta es távirtda előadó helyettes utasított a félévi kimutatások megtételére. Skurt Gávriilla katonaságból ideigl. elbocsáttatott, ugyan ily ügybeli kérvénye Szabó Ferencznek kiegészítés végett kiadattott; Báská György katonaságból elbocsáttatása iránti kérelmének hely adatott, Nikora Dumitru, Oara Gyorgye kérvényének szintén; Deák Jakab kérelme elutasítatik. Todea Nikuláj és Paraszkiwa kivételes nősülési engedélye megadatik. — A mészközi 25 hold iskolai erdőnek a f. Petertiek állítólagos elfoglalása ügyében az írományok tisztii ügyésznek vélemény adás végett kiadattak. Simon Sineon kérelme Torda és Topanfalva közt az Arayosi völgyén egy postaállomás redszo resítése végett, bizottságnak adatott ki.

A megyei árvaépítész megvizsgálása iránti jelentés tudásul vétetik. Lopegyan Gligornak kivételes nősülési engedély adatott.

Tisztii ügyész Bartha Gergely előadása folytán torozközi Tamás Simon és társainak erdő rongálási ügyben beadott folyamodása elvettetik, Mohácsi Parducz Juon folyamodása szintén; Csobán Yazul panasza alispánhoz elintézés végett áttétetik. A méhesi iskola ügyben a széki esperest átirata irattárra tetetik a többi írományok beérkezéseig. Gaszner Sámuel panasza kiegészítés végett alispánhoz áttétetik. Mitrofan Mihály panasza Gábor Mihály ellen, és Paget Jánosné koresma jog aranyosítási ügyben adott folyamodványa elvettetik. Csorán Áron elleni fegyelmi ügy, a vád visszavonása miatt, beszünttetetik.

Főorvos Bod Elek jelentéséből kiteszölleg egészségügyünk jó; járványos betegség nincs; a diphteritis egy-egy községben szorványosan fordul elő.

Árvaszéki elnök Velits Ödön jelentése az árva ügyek állásáról és árvaszék működéséről tudomásul vétetik.

Adófelügyelő Fellner Iván alsó virdrai Nyugrai, Skerisorai adótelekek törlesztését indítványozza, összesen 478 frt. 50 kr. Gr. Béli György folyamodásának nyerges lova után Kirott adó iránt helyadatik. Moldován Ananias folyamodása

fényüzési adó ügyben elvettetik. Bartha János adója 6 frt. 12 1/2 kr. a szállítattik Több fekvő birtoknak végrehajtás utján elárvereztetése mondatik ki.

Kir. mérnök Andrassy Nándor havi jelentése az állam utak és felszerelvények állapotáról tudomásul vétetik. A brassói és n.-szebeni utvonalon kőműtárgyak és földmunkák árlejtés utjánii biztosítása mérnökre bízott.

Kir. tanfelügyelő: Moldován Gergely előadására az alsó és felső Szentmihályfalván mintlétesítendő községi iskola költségvetésnek felterjesztését elhatározza. — Az iskola látogatók ügyében jött jelentések az összes jelentések beérkeztéig irattárra helyeztetnek. Haller Zuzsa, Borbó József és Bisztricsányi Józsefin tanítók és tanítónők megválasztatása jóváhagyatik; megbízatik egyszer mindenkorra tanfelügyelő a tanítói választások vezetésére. Faiskolák ügyében Lukási Sándor irata 550 sz. a. megoldást nyervén, irattárra tetetik. Az iskolamullasztók jegyzéke szabályszerű beadása és az iskolamullasztók megbüntése iránt köz-közvegek utasítottak. Vlasza Péter esperest kerületében a tanító fizetés minimuma 200 fban megálapítottván annak felhajtása elhatározatik. Az ar. Pojáni községi iskola részére a Dindár—féle épület állam kölcségén leendő megvásárlása iránt felirat határozatott. A m. ludasi, g. kath. iskola beszüntetése kimondatik. A m. ludasi és felvinczi iskolai pot — kölcség vetések felterjesztetnek, az indali előjáróság elleni fegyelmi ügyben hozott szolgabírói határozat jóváhagyatik. Az új tantervek foganatosítása iránt szükséges intézkedések megtétettek. Danes Miksa nyugdíj kérvénye elutasítatik.

Kir-ügyész Csekme Béla rendes havi jelentése a börtön és fegyenc állapotról tudásul vétetik. A börtönhelyiség mellett lévő emésztő kitakarítása iránt a kölcségek engedélyezéséért felirat határozatott. A börtön vizsgálatról szóló jelentés tudomásul vétetik.

Alügyész Rédiger Béla előadja a belügyminiszter egyik leiratát melynek értelmében elhatározatik, hogy a magánügyekben teendő utazási kölcségek előlegeit az alispán szedje be s pénztárilag kezelje; Szenkirályi Gábor egerbegyi számlája kiadatik hogy azt számvevőileg érvényesítse.

Ezzel a gyűlés végett ért, jkönyv hitelesítésére Miksa Elek, Csekme Béla, Moldován Gergely, Bartha Gergely és Velics Ödön küldetnek ki főispán ő mlk elnök lete alatt.

(—)

Torda—aranyos megye központi választmányának 1877 October 11-én tartott ülése.

Torda-aranyosmegye központi választmánya f. October hó 11-én gyűlést tartott, melynek tárgya csupán Mihály Károly és Fejér István felszollamlása volt, kik ugyanis a választók névjegyzékébe nem lettek felvéve, holott az 1872-ik évi névlajstromban nevök mint nemese-ké előfordul. A központi választmányhoz beadott folyamadásukban azt adják elő, hogy mult évi adójukat befizették de ezt bizonyítani elmulasztották, mely okból ellettek utasítva. Ez alkalommal a központi választmány határozata ellen a K. Curiához intézett fellebezésökhöz csatolják adó könyvecskéjüket, melyek igazolják, hogy mult 1-76-ik évi adójukat be fizették. A központi választmány az együttesen benyújtott fellebezést azon észrevétellel határozza a K. Curiához felterjeszteni, hogy ha az adóbefizetést igazoló adókönyvecské a központi választmányhoz intézett folyamadáshoz már oda lettek volna csatolva; kérelmöknek már itt hely adatott volna s elutasításuk azért történt, mert pusztá állításuknak hitelt adni, s arra határozatot alapítani nem lehetett.

— **Volez és társának** könyv, papír, író és rajzeszköz kereskedése a Dr. Harmath Márton úr piacesori házánál 579 sz. a megnyilt. Ajánljuk a lap hátán lévő hirdeteményöket a közönségfigyelmébe.

— **Egy tengeri kigyó.** Utobbi időben ismét hallottuk említeni, a meg—meg ujuló hirt, hogy a tordai k. törvénytörök megszüntetik. Ámbár nem jó ördögöt a falra festeni, de még is megemlítjük e hirt, még pedig azért, hogy azoknak, kik városunk javát igazán szívükön hordozzák egyszersmind e kósza hírrel szembena vigaszt is nyujtassuk, hogy a törvénytörök megszüntetése inkább csak némelyeknek ohajtása s ez ohajtást tényül hirostelik, de biztos helyről vett értesülés szerint e várokozásukban csalodnak, mert törvénytörökünk továbbra is fennhagyatik.

— **Veress Dénes** derék tűzoltó főparancsnokunkat a tűzoltó tisztikar neve napja alkalmával testületileg üdvözölte, ki őket aztán vendégszerető asztalához hivta meg hól az ünnepele főparancsnok mellett Ozman pasának, Muktárnak s az egész hős török nemzetnek is jutott a lelkes éjlenekből. Szivünköl kívánjuk, hogy a minden közügyben buzgósággal résztvevő főparancsnok sokáig éljen.

— **A leendő r. kath plébános** méltó és ünnepélyes elfogadására az egyházközség hívei előkészületeket tesznek. Többek között társas lakomat is rendeznek a mi nagyon alkalmas arra, hogy az új lelkész a város illető köreivel megismerkedjék. Az ünnepele új lelkész előre bocsátott híruink szerint Gergely Ignác cz. kanonok leend.

— **Kétnagyar vitéz a török táborban.** Az egyik Zubovits Feodor, volt honvéd huszár főhadnagy és híres távgyalogló, ki nem rég egy csapat cserkesszel hajmeresztő hős tettet mivel, megmentve élet veszély között a Fud pasa ágyuütegeit. A másik Csatári József volt honvédhuszár hadnagy, ki beállott a török rendes badserembe s ott főhadnagyi rangot kapott. Ez utobbi Szofiából plevnába roppat tömeg löport szállított, útközben jól elverve az utját álló muszkákat; miért azonnal bimbasivá t. i. kapitányá lett s a Medsidje-rend tagja. Most kórházban fekszik, mert esőful megvan vagdalva és lödőzve.

— **Báthori István** hős lengyel király esonjait kit Lengyel országnak hazánk adott, — felfedezték a krakkói székesegyház sírboltjában, s azokat minden egyházi szertartás és kíséret nélkül éjjel temették el, mint egy nyomrult boncztermi hulláét, féltek kegyeletes ünnepeylet rendezni, e muszkaverő világban annak a hősnek, kinek terden álva nyujtotta át egykór az orosz a hódolás kenyerét és sóját.

— **Lopás a gyéresi postahivatalnál.** A gyéresi postahivatal jelesége és óbersége mellett tanuskodó a következő szép eset, mely tegnapi viradólág otton történt. A Kolosvárról érkezett vonaton hozott tordai posta pakkot, melyet a vasutról a t. posta kezelő ur levott és hallomás szerint a vasuti perronra letett ellopták. Tennap reggel azután a mezőn a leveleket és hirlapokat elszorva megtalálták, de mintegy 200 frtnyi küldemény eltűnt. Egyébre nemis volt a tolvajnak szüksége. Oly fontos állam on mint a gyéresi postahivatal melyre Torda jelentékeny forgalmival teljesen utalva van, bizon ideje volna már jobban gondot fordítani, s arra való embert annak vezetése élére állítani.

— **Betiltotta** a köz. bizottság M. Ludasi román iskoláját illetőleg ily értelembe felterjesztést tett. A maga rendjén van, mert M.-Ludas hazafias gondlközásu magyarsága egy elemi községi iskola jávára minden áldozatot meghozott s miután azt kellő tanszerekkel tanerőkkel ellátta felvirágoztotta, felsőbb —

gazdasági szakosztályal meg toldandó — népiskola létesítését vitta ki, s ma már, oly tanítézetekkel bír a község melyek bizonyára sok áldást fognak hozni a vidékre. És ezen minta intézetek dacára fennáll egy román migiskola, mely a román ifjak előmenetelében mintegy akadályul szolgál, semmi felszerelés, nyomorult viskó-iskola, képzetlen tanító, — büntett volna tovább is el nézni a körülményt azért igen örvendünk a bizottság határozatának.

— **Diphtheritis** dühöng Kis-Fenes községében, e miatt az iskoláztatás is be lett tiltva. A szent-lászlóiak igen helyesen teendik, ha megnyilando iskolájukba- egyelőre Kis-Fenes községéből tanulókat nem vesznek fel.

— **Denique Helfy** és az ellenzéki lapok még mind szidják a kormányt a kormányrendszerért, s miután nagyon jól fizeti magát a Bach-nevét is öszo fűző rendszerrel, hát tesz is, mondva, hogy ezudarabul állunk, mint a Bach korszak idejében. Miután az „Egyetértés“ már egy hét óta mind erről puffogatja, vezérezikének bombasztjait, odáig mentek azok is a kik kémeneszerről beszéltek hogy ma már nem hiszik. Kicsit a joból, mondja a példabeszéd, a rosszól természetesen még kevesebb, az „E-s“ cikkei pedig rosszak is, sok is nem esuda ha az olvasók már irtoznak tőle. Nagy fenék tett kikerekítve annak a dolognak, a mi tulajdonképpen nem is figyelemre méltó.

— **Tanítónó-választások.** A gyéresi községi iskolához Nemesány Vilma; az aranyos-polyánihoz pedig Pál Mari választattak meg tanítónóknak.

— **Az új tordai könyvtár** javára a fogarasi polgári iskola megnyitását rendező bizottság, mint értesülünk, tánczestélyt akart rendezni. Főispán Szentiványi Gyula félvön attól, hogy fáklyás zenével kötik össze a török synpathia érdekében — közmegegyezésre betiltotta a tánczestélyt. Mi részünkről nem tudjuk eléggé megróni a főispán eljárását, mert ama tánczestélyt egy jótékony cél javára oly bizottság rendezte, mely ép imént nyitja meg a komolyság és tudományok számára egyik szép templomat, a mely semmi összefüggésben nem volt tüntetési célokkal. Bizonyára maga Szentiványi is restelheti a dolgot, s ezt úgy teheti jóvá ha a tordai könyvtár részére megküldön az elmaradt s úgy szolva tapintatlanul eltüntet jövedelmét.

— **A rente kölcsönben** az erdélyi részek pénzüntézetek és tőkepénzei nem igen vettek részt. Ezt csak annak a buzgalom hiánya teszi, melylyel bizony nálunk minden téren találkozunk. Addig a míg a Királyhágon tni pénzüntézetek körül a legkisebb is sietett a kölcsönben részt venni, addig mi számlálgattuk a garasokat és helyeztük egymás mellé. Ezzel bizony intézeteink nem nagy nevet vityak ki maguknak.

— **A császári ottomán főkon-sulatus** Budapesten (100) egyszáz forintnak vételét elismeri, melyet T. C. Haladás szerkesztősége a császári ottomán hadserög sekesültoi számára szives volt átadni és saját kormánya nevében köszönetét fejezi ki az adományozónak ezen nagylekű ajándékáért. Halil a főkon-sul. — A beérkezett tépést és kötöket már szintén elexpediáltuk, költség, kimelés tekintetéből a M. P. utján.

— **Gyümölcs és szőlő csemeték eladása.** a tordai-aranyosi gazdasági egy-let falkolájából úgy az ez idei öszön tavasz mint a jövő megrendelhetők, — egy-leti gazda T. Wolff Gábor urnál — a következő gyümölcs és szőlő csemeték: 1) Alma 3 éves nemesítések 25 féle fajban — 2) Körte 3 éves nemesítések 25 féle fajban. 3) Kajszin barack 2 éves nemesítések 5 féle fajban, ezen 3 szám alatti oltványok ára darabonként 40 kr. egy-leti tagoknak 30 kr. o. é. — 4) ösz-barack 2 éves nemesítések 20 féle faj-

ban darabja 20 kr. — 5) Pyrus baccata befőttnék való apro piros almafa dbja 30 kr. — 6) Rajnai Riesling egy éves gyökeres 100 drb. 2 frt. — 9) Traminer egy éves gyökeres 100 drb. 2 frt. 8) Alexandriai muskotály egy éves 100 drb 3 frt. — 9) Som szőlő egy éves gyökeres 100 drb. 2 frt. — 10) Alma és Körte vadoncok 2 évesek 100 darab 1 frt. 50 kr.

— **A sleppes ruhák ellen** eredeti rendeletet adott a lipcei hatóság. Eszerint séta és gyalogjáró utakon 50 márkáig terjedő büntetés terhe alatt senkinek, a ki a földet seprő uszályos ruhát visel, járni nem szabad. A ki a tilalom ellen vét az a biztos a rendőrséghez kíséri be. Ha biztos-nem volna kéznél bárkinek jogában áll a sleppes ruhát viselő hölgyeket a séta és gyalogjáró utról eltávolásra fölszólítani és lak helyét följegyezni — A megbírságot hölgyek nevei minden héten közzé fognak tétetni a lipcei napilapban. Ez már aztán erélyes hotóság.

CSARNOK

Keleti néprege.

— Bodenstedt után. —

Artaxata-ban élt egykor egy öreg örmény király, kinek csodaszép fiatal neje volt.

Hozományul tizenkét nagy szekrényt hozott magával, tele a legértékesebb öltözetekkel s egyéb drágaságokkal; rabszolganóinek száma pedig száztizenkettőt tett ki.

Volt a királynénak egy unokahuga, még nála is jóval fiatalabb és rendkívül szép, annyira — hogy a királyné maga irigyelte őt.

A királynét Ripszime-nek hit-ták — unokahugát pedig Horossá-nak. —

És ez a Horossan volt felügyelő az artaxata-i királyi palotában. A királyné szekrényeinek kulcsai közül tizenegy volt őrizetere bizva: a tizenkettőt pedig, mely legnagyobb vala mindenik között, a királyné magánál tartá s elrejté a világ szeméi elől.

Horossan szerfölött kíváncsi lön megtudni, mit rejteget Ripszime a tizenkettő szekrényben; mert a többi mind szabadon állott a palota termeiben, a tizenkettőt pedig elrejtve tartatott egy titkos szobában, mely körül őrköltek felállítva és másnak oda bemenni büntetés terhe alatt tiltva volt, a királyné — naponta háromszor — ott időzött.

Történt pedig egy alkalommal, midőn a királyné rabszolganóival a fürdőbe ment, hogy magát előkészítse s virágokkal ékesítse Venus szent ünnepére; Horossan nem tudott kíváncsiságának ellenállani, s felkutatta a királyné termeit, hogy a tizenkettőt kulcsot megtalálva megnézhesse, mit rejt a titokteljes szekrény.

Hosszas keresés után jme sikerült neki a kulcsot az öreg Ardassir király hálótermében felfedezni, — a hol úgy el volt rejtve, hogy a király maga sem tudott semmit róla. Pedig az öreg király forró szerelemmel viseltetett a szép Ripsime iránt s minden más nőt megvetett.

Horossan sietve nyitotta fel kulcsával a szekrényt, de mily nagy vala rémülete, midőn abból hirtelen egy csinos ifju néger lép ki, — kinek elefántos-sima külseje oly fekete volt, mint az Ararat vándornépeinek sátrai. Fülein arany függöket viselt, haja göndör volt mint atyja juhnyájainak gyapja, fogai pedig fehérek, mint a lilium Araxes partjain, és teste illatozott a jóságú konösök- s illatszerekétől.

Horossan futni akart, de az ifju néger erős karjaival visszatartá; kiáltani akart, de rélt, hogy a király és a palotahölgyek meghalják, — tehát hallgatot szép esendően . . .

Az ifju néger azonban erős szerelemre gyuladt iránta, mert Horossan rendkívül szép, termete szerfölött vonzó s azonkívül még fiatalabb volt a királynénál is.

Ép akkor történt, hogy a királyné harisnyái a rabszolganók vigyázatlansága következtében vízbe hullottak és Ripszime emiatt haragra lobbant, s elküldött közülök kettőt, hogy számára más harisnyát hozzaanak.

A rabszolganók összejárták az egész palota termeit, hogy felkeressék Horossánt, ki a kulcsokat őrizte, mert a királyné ruhái a szekrényekben voltak elrejtve, a szekrények kulcsai pedig Horossánál, ki a fiatal négerrel a királyné titkos termében vala. A rabszolganók tehát keresték őt, de nem találták.

E közben Ripszime türelmet vesztvén, szidalmazni kezdé az eltávozott rabszolganókat, s elküldött, utánuk más kettőt, hogy őket megkeressék s a királyné színe elé vezessék.

Horossan azonban sehol sem v ol található, jóllehet a rabszolganók rendre mind utána küldtek.

Ekkor a királynében erős gyanu támadt. egyedül öitő fel ruháit s harisnyá nélkül sietett férjének hálótermébe, hogy megnézze a tizenkettőt kulcsot, de nem találta helyén. Haragjában sötét pir lepte el arcát és sietve ment a titkos terembe, hol a nagy szekrény állott . . . Horossan épen azzal volt elfoglalva, hogy a szekrényt a nagy kulcsal ismét gondosan hezárja.

Horossan megrezzent, de hirtelen öszszeszedvén magát, a szüzes megütkezés tekintetével, hetykén lépett haragvó nagynénje elé, karjait csipőjére téve, és oh! ki tudná leírni ama keserű szavakat, melyek édes ajkairól elhangzottak:

„Ez tehát az én királyi nagynénóm magasztos erénye, miről a nép dicsőítve énekel Ararat vidékén, s az Araxes és Eufurat partjain! Oh én szeremesetlen, hogy menedéket kelle keresnem ezen házban, hol ilem és erkölcs lábbal tiportatnak, és az ártatlanság fényét egy fekete néger alakja hépes elhomályosítani! Szegény Ardassir, hű férje a te méltatlan feleségednek! Az ország legszébb női versenyzetek szerelmedért, de pillantásaid téged meg nem hódítottak, s te a bérezek leányaitól hidegen fordultál el, hogy szerelmed ekként jutalmaztassék. Oh, hogy meg kelle érnem: megszenteltelenítve látni Ardassir házáat saját királyném által, kit én eddig úgy tiszteltem, mint a megtesült erényt!“ . . .

(Folytása köv.)

KÖZGAZDSÁG.

Emlékeztető kertnaptár.

Október hóban.

A tenyészet vége felé járván, a természet ez évi működését bevezendő, megállapodik, megérlelvén még a hátralevő gyümölcseit, magvait, a növény öszses szervezetét, hogy a jövő évre újból feltámadhasson. Ezt tartván szem-előtt a kertész, munkásságát fe ezélhoz alkalmazza, hogy t. i. jövő évre fentart-ható növényeit tökéletesen kiképezve bocsássa a nyugalomra, másoknak ivadé-kát egészséges magban, csemetében fen-tarthassa, a nyert áldásokat a természet szüniudeje alatt élvezendő — biztosan el-helyezze, s a jövő tenyészetnek segéd-kezet nyujtandó, ezélszért előkészületeket tegyen.

Mű- és díszkertészet.

A múlt hóra mondott teendők, ha hátramaradást szenvedtek volna, még e hó elején bevezendő, különösen a virághagymák akár cserepekben, akár szabad földbeni elrakásával, úgy a mondott virágmagvak veteményezésével, mások átültetésével késmi nem kell.

A kiürült virággyak felásatnak s fahaszttal befedetnek, a még virágzó évelő szabadban kitelelő dísznövények szárazon tartandók, hogy növéüket be-vegezve, biztosan kiteleljenek.

A székfű-bujtások elválasztatnak az anyatőről és átültetnek, úgy hasonlóan

nagyobb cserepekbe átültetendők a primulák, cinerariák, calceolariák, violák stb.

Magvakat folyvást kell gyűjteni, a keményebb fa és bokormagvakat pedig e hó végével elvetni.]

Gyűjteni kell fahaszttal befedésekre, különféle falkalmas földet és egyéb anyagokat vegy-trágya készítésre, a meglévőt pedig megforgatni.

Karócskukat, jegyablákat s minden jövő évre használendő eszközöket öszszeszedni, s biztos helyen gondviselni kell. —

Hó végével, ha a derektól félni lehetno, kiszedhetők a györgyikék, cennák és egyéb ezekhez hasonló dísznövények gumói, takaró alatt kuntelelő növények befedésével sietni nem kell, nehogy öszkor a nedves földben az átázott takaró alatt kipálljanak.

Gyümölcsészet.

Gyümölcsmagvak gyűjtetnek és vadoncok növelésére veteményeztetnek. A maggyak is csak akkor és nem előbb ásatnak föl és készíttetnek el, midőn a veteményezéshez látunk; ha azonban a gyümölcsmagvakat nem akarjuk az eger-pek pusztításainak kitenni, az esetben rétegezzük.

Alvó-szemre nemesített csemeték kölései megtágitatnak, vagy egészen le is vétetnek; a legkésőbb szeméseket, ha a kedvező öszszel kihajtásra hajlamot mutatnának, le kell levelezni.

A meg nem eredt iskolai vadoncok kipótolandók erős gyökeres csemetékkel.

Téli nemesítésre szánt vadoncok kiszedtetnek és alkalmas enyhelyre rakatnak be.

Hogy a fa új galya megérjen, le kell a fát levelezni, ekként előmozdít-ván a fa megérését, a derek beálltával ki lehet szedni a nemes csemetéket, el küldözni és beültetni.

A még eladásra nem alkalmas iskolai nemes csemeték nyésését meg lehet kezdeni, valamint azoknak földjét megkapálni,

Oly gyümölcsfák, melyek ez évben igen gyenge vezérágot hajtottak, azoknak vezérágai élénkebb növés előfide-zése tekintetéből visszanyesetnek, bán-tatlan hagyván a fejlődött gyümölcs-dárjakat, az alja azután megrágyá-tatik.

(Folytatása köv.)

Piaczi árjegyzék

a tordai vásárra 1877. octob. 30. hozott tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza 8 frt. 50 Tavasz tisztabuza 7 frt. — Egybuza — frt — kr. rozs 5 frt. 50 Árpa 3 frt. 50 kr. Zab 2 f. — kr. Törökbuza 5 frt. 50 kr. méter mázsa szóna köztelen 2 frt. — kr. Alomszalma 1 méter mázsa 25 kr. Tüzifa köbmöter 3 frt. 20 kr. Marhahus 1 kilogramm 36 kr. Disznóbus 1 kilo-gramm 56 kr. Turó 1 kilogramm 48 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdér. octob. 12 5% Metaliques 63.55. — 5% Nemzet kölcsön 66. — 1860-iki államkölcsön 74 — Bankrészevények 109. — Hitel-részevények 9.33 London 203.50 — Urbéri kötvények: Magyarország 119.50. Temesvári 76 — Erdélyi 75. — Horvát-szlav. 74.50. Ezüst 84.50. Cs. kir. arany 5.71 — Napoleond'or 9.56.

Nyitottér.*

Egy hátultöltő kétesövé da-mask Lefocheau vadászfegyver és egy idomított jó vadász kopó eladó. Értekezhetni ezek iránt Volz és társa könyvkereskedésében.

* E rovat alatt megjelenő közle-ményekért a szerkesztőség csak a saját hatósággal szemben vállal felelőséget.

Felelős szerkesztő és kiadó: Volz B.

H I R D E T É S E K.

Rövid idő alatt es sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó idegbajok- és nehézkórban szenvedőknek

Legujabban feltalált gyógy mód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbéli megkeresésre is.

(15—49 102)

SYLVIUS BOAS urnak

az Auxilium orientis feltalálója

Specialista idegbajokban

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Sömmerda febr. 7-én 1876.

Igen tisztelt Uram! Ezennel hülldök egy értesítési illetőleg leírását egy betegségnek, melynek ön is örvideni fog. Érzéket leányunk karácsony óta testileg és szellemileg annyira helyre állott, hogy sokszor magunk is azt kérdezzük, hogy vajon ugyan-e az? A köhögési időszak sem hatott javulási állapotára. Nagyon örvidenénk ha a délutáni órákban aludna, de nem tudjuk arra bírni, adná az ég, hogy e javulás tartós volna mit azonban már most akarunk meghálálni, mert megragyok győződve, hogy ezt csak az ön kitűnő szere által értük elő Fogadja köszönetünket gondoskodásért gyermekünk irányában.

Az üvegeket ismét felhasználtuk, miután most utasítása szerint 4 kanállal adunk neki naponként s ezennel kérem sziveskedjék ujjalag az Auxilium orientisből küldeni

teljes tisztelettel Rothmaler lelkész.

Díj csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Alólirott szerencsés vagyok jelenteni miszerint Tordán néhai férjem Bornemissza György

Czipész üzletét

tovább folytatom, s minden igyekezetem arra fordítandom hogy a nagy. é. közönség minden igényeinek megfelelhessenek.

Felválok minden e szakmába vágó férfi és női láb-beli elkészítését és kiigazítását és felelősséget vállalok azok jutányos és pontos elkészítéséért.

Rámélve és kérve a n. é. közönség betses pártfogását.

teljes tisztelettel
őzv. Bornemissza Györgyné.

Legfontosabb a háztartásnál!!!

Az őszi Idényre dusan ellátott Raktáramat bátorokdom a n. é. közönség figyelmébe ajánlani.

Frissen érkezett fűszer áruim között nagyon ajánlatosak: a kitűnő Ananasz és Jamaicai Rum, többféle valódi Thea, finom Groy Sajt, Sardinia Angolna és páczolt Hering, ugy közelebb érkezendő Viza Ikra, valamint legjobb főző Stockerani nagyszemű Lencse és szép viassz Sár-ga héj nélküli francia Borsó sat.

Es hogy tisztelt vevőim eddigi szives bizalmát mégjobban megnyerhessem, mind e Cikkekben kívül a Czukor valamint a mindennapi legszükségesebb cikkek árát

Tetemessen leszállítottam.

Bővebb értesítést adnak közkészen forgo árjegyzékeim. Nagy-Enyed, october hóban.

Bisztritsany Lajos.

Könyvkereskedés Tordán.

Városunk és környéke rég idő óta nélkülözöte egy NYOMDA áldásdus befolyását, valamint egy KÖNYV- és PAPIR-ÜZLET létezését, és így a több oldalról nyilvánult kívánalmaknak és az általánosan érzett szükségnek hiszünk eleget tenni, midőn ezennel szerencsések vagyunk köztudomásra juttatni, hogy az itteni piacon egy

Könyvnyomdát

állítottunk fel, öszvekötvén azt egy

könyv-, mű-, hangjegy-, író-, rajz- és papir-raktárral

és igyekeztünk azt a kívánalmaknak megfelelően berendezni. — Egyszersmind a

„HALADÁS”

ismü lap mint Torda-aranyos-megye közlönyének kiadását elvállaltuk és erre a lap homlokán kitett feltételek mellett előfizetéseket elfogadunk. — Megrendelhetők még

mindennemű nyomtatványok, magán vagy hivatalos czélokra, gyász-hírek, szinlapok, névjegyek, levél papirok és borítékok, hirdetések, jelentések, falragaszok, meghívók, vendéglői étlapok,

szóval minden a nyomdához tartozó munkák a legjutányosabb áron, — és kaphatók ügyvédi váltó és sommás keresetek, végrehajtási kérések, meghatalmazványok sat., könyvek különösen az oskolák használatára magyar és román nyelven, imakönyvek, ipar és kereskedelmi sima és vonalzott könyvek valamint zseb-jegyzőkönyvek.

Ezeken kívül a raktárunkon netalán nem levő bár mely nyelvű irodalmi termékre és egyéb szakmánkba vágó cikkekre megrendelést elfogadunk és gyorsan eszközölünk. Végül író és rajz papirok és eszközök minden fajtájából nagy választéku raktárt tartunk.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel eszközöltetnek. Tisztelettel kérjük tehát a n. érdemű közönség szives pártfogását és ebből kifolyólag becses megrendeléseit, melyeknek eleget tehetni és a közönség meglegedését kinyerni legfőbb törvésünk leend.

VOLZ és TÁRSA

Dr. Harmath Márton ur házánál.

Ny. Volz Bálintnál Tordán.